
Люди зникають весь час. Запитайте будь-якого поліцейського. А ліпше журналіста. Для журналіста зникнення — хліб із маслом.

Дівчата тікають із дому. Діти відходять від батьків, і їх більше ніколи не бачать. Домогосподарки не витримують, забирають гроші на продукти й викликають таксі до станції. Фінансисти-міжнародники змінюють імена й зникають у диму імпортованих сигар.

Багатьох загублених згодом знайдуть — мертвими чи живими. Зникнення все ж таки мають пояснення.

Зазвичай.

ЧАСТИНА ПЕРША

ІНВЕРНЕСС, 1945

Це місце здавалося малоімовірним для зникнення принаймні на перший погляд. Заклад пані Берд був як тисяча інших невеличких готелів Нагір'я 1945 року — чистий і тихий, з тьмяними квітчастими шпалерами, сяйливою підлогою і монетним водонагрівачем у вбиральні. Сама пані Берд була опасиста й добродушна, тож коли Френк заставив її крихітну трояндову кімнату десятками книжок і паперів, з якими завжди подорожував, вона не заперечувала.

Я зустріла пані Берд у парадному вестибюлі, коли збиралася вийти. Вона зупинила мене, торкнувшись пухкою долонею моєї руки, і пригладила моє волосся.

— Матінко, пані Рендалл, так не можна виходити! Дозвольте лише трохи поправити. Ось! Значно краще. До речі, моя кухня розповідала, що спробувала нову хімію, виходить гарно й чудово тримається. Може, і вам варто спробувати таке наступного разу.

Мені забракло мужності сказати їй, що норовливість моїх світло-каштанових кучерів була суто примхою природи, а не наслідком якоїсь неправильної процедури хімічної завивки. Її щільні кучері не страждали від такої неслухняності.

— Так і зроблю, пані Берд, — збрехала я. — Але зараз піду до селища й зустрінуся з Френком. Ми повернемося на чай, — я вискочила за двері й попрямувала стежкою, поки вона не помітила ще чогось неналежного в моєму розхристаному вигляді. Після чотирьох років у ролі медсестри Королівської армії я насолоджувалася відсутністю однострою й військового раціону, вбираючись у яскраві й легкі бавовняні сукні, геть непридатні для прогулянок пересіченою місцевістю посеред вересу.

Хоча спочатку я не планувала таким займатися: уява малювала пізні просинання вранці й довгі лінівні вечори в ліжку з Френком без сну. Проте було складно підтримувати належний настрій томного роману для пані Берд, яка аж надто старанно прибирала під нашими дверима.

— Це має бути найбрудніший килим на всьому Шотландському нагір'ї, — зауважив Френк того ранку, поки ми лежали в ліжку, слухаючи розлючене ревіння пилососа в коридорі.

— Майже як думки хазяйки готелю, — погодилася я. — Може, все ж варто було їхати в Брайтон, — ми обрали Нагір'я місцем відпочинку перед тим, як Френк займе посаду професора історії в Оксфорді, тому що Шотландія трохи менше постраждала фізично від жахів війни, ніж решта Британії, і демонструвала трохи меншу схильність до нестримних післявоєнних веселощів, що захопили популярніші місця відпочинку.

Навіть без обговорень, гадаю, ми обоє сподівалися, що це місце виявиться символічним для відновлення нашого шлюбу. Ми одружилися й провели дводенний медовий місяць у Нагір'ї перед самим початком війни сім років тому. Мирний притулок, в якому наново відкріємо одне одного, думали ми, не уявляючи, що хоча гольф і риболовля — найпопулярніші в Шотландії види спорту на свіжому повітрі, плітки — найпопулярніший спорт у приміщенні. А коли дощить так часто, як у Шотландії, люди багато часу проводять у приміщенні.

— Куди ти? — спитала я, щойно Френк звів ноги з ліжка.

— Не хочу розчаровувати милу стареньку, — відповів він. Сівши на краю старовинного ліжка, він став м'яко підстрибувати, створюючи пронизливий ритмічний скрип. Гул пилососа в коридорі раптово припинився. Через хвилину або дві підстрибувань він видав гучний награний стогін і завалився на спину під дзенькіт протестуючих пружин. Я безсило захихикала в подушку, щоб не потурбувати тишу від затамованого за дверима подиху.

Френк поворушив бровами у мій бік.

— Ти мала б несамовито стогнати, а не хихикати, — напоумив він пошепки. — Вона вирішить, що з мене поганий коханець.

— Тобі доведеться протриматися довше, якщо очікуєш несамовитих стогонів, — відповіла я. — Дві хвилини заслуговують лише на хихикання.

— Неуважне дівчисько. Я приїхав сюди відпочивати, забула?

— Ледащо. Ти не започаткуєш нову гілку на своєму родинному дереві, якщо не старатимешся краще.

Пристрасть Френка до генеалогії була ще одним приводом обрати Нагір'я. Згідно з одним із брудних клаптиків паперу, який він тягав туди-сюди, котрийсь його надокучливий предок був якимось пов'язаний з чимось у цьому регіоні в середині вісімнадцятого — чи сімнадцятого? — століття.

— Якщо я залишуся бездітним обрубком на моєму родинному дереві, це, без сумніву, буде провиною нашої невтомної хазяйки. Все ж таки ми в шлюбі майже вісім років. Малюк Френк-молодший буде достатньо законним, зачатим без свідків.

— Це якщо він буде зачатий, — сказала я безнадійно. Нас знову спіткало розчарування за тиждень до виїзду на відпочинок у Нагір'я.

— З усім цим свіжим повітрям, що надає сил, і здоровим харчуванням? Хіба ми можемо не впоратися тут? — на вечерю вчора був смажений оселедець. На обід — маринований оселедець. І різкий запах, що здіймався зараз сходами, сильно натякав, що на сніданок буде копчений оселедець.

— Якщо ти не запланував виступ на біс для повчання пані Берд, тобі краще вдягнутися, — порадила я. — Хіба ти не маєш зустрітися з тим священником о десятій? — превелебний доктор Реджинальд Вейкфілд, вікарій місцевої парафії, мав надати деякі неймовірно захопливі книги реєстрації хрещень Френкові для вивчення, не кажучи вже про блискучу перспективу для нього відкопати армійські депеші чи якісь іще згадки горезвісного предка.

— А як звали того твого пра-пра-пра-прадіда? — спитала я. — Того, який тинявся тут під час одного з повстань? Не можу згадати, то був Віллі чи Волтер.

— Насправді, Джонатан, — Френк сприймав цілковиту відсутність у мене цікавості до історії його родини спокійно, але залишався завжди напоготові, аби вхопитися за найдрібніший прояв допитливості, як привід розповісти мені всі факти, відомі до цих днів, про давніх Рендаллів і їхні зв'язки. Його очі набули пристрасного блиску фанатичного викладача, поки він застібав сорочку.

— Джонатан Волвертон Рендалл — Волвертон від дядька його матері, не надто високородного лицаря з Сассексу. Але він був відомий під доволі зухвалим прізвиськом Чорний Джек, яке отримав в армії, напевно, поки перебував тут, — я впала обличчям на ліжку і вдавала хропіння. Ігноруючи мене, Френк продовжував своє наукове пояснення.

— Він оплатив своє підвищення в середині тридцятих років — тобто 1730-х — і служив капітаном драгунів. Згідно з тими старими листами, що мені надіслала кузина Мей, він непогано просувався в армії. Гарний вибір для другого сина, до речі, його молодший брат теж дотримався традиції, ставши вікарієм, та поки що я знайшов про нього небагато. У всякому разі дії Джека Рендалла до і під час яacobинського повстання 45-го, тобто другого, високо оцінював

герцог Сандрінгемський, — додав він для невігласа серед слухачів, себто мене. — Знаєш принца-красеня Чарлі й таке інше?

— Не впевнена, що шотландці розуміють, що вони тоді програли, — перервала його я, сівши і намагаючись приборкати своє волосся. — Я чітко чула, як бармен у тому пабі минулої ночі звертався до нас *сассенах*.

— Чому б ні? — сказав Френк рівним голосом. — Це означає англієць, у гіршому разі — чужоземець, і все це про нас.

— Я знаю, що це означає. Та я проти такого тону.

Френк шукав у шухляді комода ремінь.

— Він просто образився, бо я сказав йому, що ель був заслабким. Сказав, що справжній напій з Нагір'я вимагає додавання старого черевика в бочку, а кінцевий продукт проціджують через добре поношену спідню білизну.

— А, то це звідти така сума рахунку.

— Я висловився щодо цього трохи тактовніше, та лише тому, що в гельській мові не було конкретного слова для панталон.

Я потягнулася за своїми, заінтригована.

— Чому ні? Давні гели не носили спідню білизну?

Френк подивився скося.

— Ти ніколи не чула стару пісню про те, що шотландець носить під своїми кілтами?

— Мабуть, не чоловічі кальсони до коліна, — сухо сказала я. — Можливо, я пошукаю місцевого мешканця в кілті, поки ти заграєш з вікаріями, і спитаю в нього.

— Тільки щоб тебе не заарештували, Клер. Деканові коледжу Святого Джайлса це не сподобається.

Насправді чоловіки в кілтах не тинялися площею міста й не охороняли магазини навколо неї. Але там були інші люди, здебільшого домогосподарки, схожі на пані Берд, які прийшли по щоденні покупки. Балакучі й легковажні, у барвистому візерунчастому одязі, вони наповнювали крамнички затишним теплом на противагу холодному вранішньому туману надворі.

Я поки не мала власного будинку, тож майже нічого не купувала, але мені подобалося роздивлятися щойно поповнені полиці заради чистої радості знову бачити багато товарів. Довгий час доводилося жити на пайках, обходитися без простих речей, як мило і яйця, а ще довше — без невеликих насолод життя, як парфуми «Сутінкова пора».

Мій погляд затримався на вітрині з господарськими товарами: вишитими рушниками, горщиками, глечиками, склянками, стосом доволі грубих форм для випікання й набором із трьох ваз.

У мене ще ніколи в житті не було вази. У роки війни я, звісно, жила разом із медсестрами спочатку в госпіталі в Пембруці, а пізніше в польовому шпиталі у Франції. Та навіть перед цим ми ніде не жили достатньо довго, щоб придбання такого предмета мало сенс. Якби мала таку річ, зауважила я, дядько Ламб наповнив би її черепками набагато раніше, ніж я встигла б наблизитися до неї з букетом ромашок.

Квентін Ламберт Бошам. К'ю — для його студентів-археологів і друзів. Доктор наук Бошам для наукових кіл, в яких він обертався, читав лекції і просто жив. Але для мене — дядько Ламб.

Єдиний брат мого батька і єдиний мій живий родич на той час, коли батьки загинули в аварії. Він залишився зі мною п'ятирічною. Саме збирався у мандрівку до Середнього Сходу, але призупинив підготовку на час, необхідний для організації похорону, вирішення питань з майном моїх батьків і влаштування мене до належної школи-інтернату для дівчат, куди я рішуче відмовлялася йти.

Стикнувшись із необхідністю відчіпляти мої пухкі пальчики від дверної ручки автомобіля й тягнути мене за собою по сходах до школи, дядько Ламб, який ненавидів будь-які особисті конфлікти, роздратовано зітхнув, а потім знизав плечима і викинув розсудливість у вікно разом із моїм щойно купленим солом'яним капелюшком.

— Трясця, — пробурмотів він, дивлячись, як весело той котиться геть, у дзеркало заднього огляду, поки ми мчали дорогою на високій швидкості. — Все одно завжди ненавидів капелюхи на жінках, — він подивився на мене, скувавши мене розлюченим поглядом.

— Затям собі лише одне, — сказав він страшним голосом. — Ти не гратимешся, наче ляльками, моїми перськими надгробними фігурками. Інше чіпати можна, але не це. Зрозуміло?

Я кивнула, задоволена. І побувала з ним на Середньому Сході, у Південній Африці, в десятках-десятках експедицій по усьому світу. Навчилася читати й писати за чернетками статей для журналів, копати вигрібні ями, кип'ятити воду і робити інші речі, що не дуже личили юній леді ніжного походження, — поки не зустріла вродливого історика з темним волоссям, який прибув консультувати дядька Ламба щодо французької філософії, пов'язаної з єгипетською релігійною практикою.

Навіть після одруження ми з Френком вели кочове життя молодого викладача, що проходило між конференціями по всьому континенту й тимчасовими квартирами, поки початок війни не відправив його на підготовку офіцерів до підрозділу розвідки в МІ6, а мене — на підготовку медсестер. Хоча ми були в шлюбі майже вісім років, новий дім в Оксфорді буде нашим першим справжнім домом.

Міцно затиснувши сумочку під рукою, я увійшла до крамниці й придбала вази.

З Френком ми зустрілися на перетині Гай-стріт і Джірсайд-роуд і пішли разом угору. Його брови здивовано піднялися від моїх покупок.

— Вази? — він усміхнувся. — Чудово. Може, тепер ти перестанеш пхати квіти в мої книжки.

— То не квіти, а зразки. Ти сам запропонував мені зайнятися ботанікою, щоб відволікти розум, бо тепер мені не потрібно бути медсестрою, — нагадала я йому.

— Правда, — він добродушно кивнув. — Але я не знав, що шматочки зелені випадатимуть мені на коліна щоразу, коли я розгортав тиму довідник. Що за жахливу крихку коричневу штуку ти поклала в «Таскум і Бенкс»?

— Яглиця звичайна. Добре помагає від геморою.

— Вже готуєшся до моєї неминучої старості? Яка ти турботлива, Клер.

Ми проштовхнулися крізь хвіртку, сміючись, і Френк посунувся, щоб я першою потрапила на вузькі передні сходи.

Він раптом спіймав мене за руку.

— Обережно! Ти б точно не хотіла в це вступити.

Я обачно підняла ногу над великою коричнево-червоною плямою на верхній сходинці.

— Дивно, — сказала я. — Пані Берд чистить сходи щоранку, я бачила. Що ж це може бути?

Френк нахилився над сходинкою, обережно нюхаючи.

— На перший погляд схоже на кров.

— Кров! — я відсахнулася до хвіртки. — Чия? — нервово кинула погляд на будинок. — Може, з пані Берд щось сталося? — не можу уявити, як наша бездоганна хазяйка готелю залишає плями крові сохнути на порозі, хіба що сталася якась велика катастрофа, і на мить я уявила, що в передпокої міг ховатися божевільний убивця

з сокирою, який навіть зараз готується кинутися на нас зі страхіливим криком.

Френк захитав головою. Він встав навшпиньки й зазирнув за живопліт до саду поруч.

— Сумніваюся. Схожа пляма й на порозі Коллінзів.

— Справді? — я підійшла ближче до Френка, щоб бачити над живоплотом, — і для моральної підтримки. Нагір'я не здавалося підходящим місцем для серійних убивць, утім, сумніваюся, що такі персони обирають місця за якимись логічними критеріями. — Це доволі... неприємно, — зауважила я. В сусідній оселі ознак життя не було. — Як гадаєш, що сталося?

Френк спохмурнів, розмірковуючи, і врешті завзято лягнув себе по штанині.

— Схоже, я знаю! Зачекай тут хвилинку, — він вискочив у хвіртку і рясю рушив дорогою, залишивши мене в ненайзручнішому становищі на краю порога.

Незабаром він повернувся, задоволений, що знайшов підтвердження.

— Так, напевно, справа в цьому. Те саме біля кожного будинку в ряду.

— Таке? До них завітав маніяк-убивця? — я говорила різкувато, все ще нервуючи через те, що мене раптово покинули поряд з великою плямою крові.

Френк розсміявся.

— Ні, це ритуальна жертва. Неймовірно! — він упав на траву чотирма кінцівками й зацікавлено роздивлявся пляму.

Це звучало ненабагато краще за маніяка-убивцю. Я сіла навпочіпки поруч із ним, зморщила ніс від смороду. Було рано для мух, але пара великих тутешніх комарів повільно рухалася навколо плями.

— Тобто — ритуальна жертва? — перепитала я. — Пані Берд ходить до церкви, це стосується й усіх сусідів. Це не Друїдів Пагорб чи щось таке, взагалі-то.

Він випростався, струшуючи траву зі штанів.

— Ти знаєш лише це, дівчинко моя, — сказав він. — Немає місця на світі, де повсякденне життя просякнуте старими забобонами й магією більше, ніж у Шотландському нагір'ї. Церква чи ні, пані Берд вірить у Давній Народ, так роблять і всі сусіди, — він вказав на пляму акуратно відполірованим носком. — Кров чорного півня, — пояснив він із задоволеним виглядом. — Будинки нові, як бачиш. Збірні.